

ת"פ (באר שבע) 20859-03-18 - מדינת ישראל-תביעות נגב נ' סלימאן אבו ערער-בעצמו

ת"פ (באר-שבע) 20859-03-18 - מדינת ישראל-תביעות נגב נ' סלימאן אבו ערער -בעצמו ואח'שלום באר-שבע
ת"פ (באר-שבע) 20859-03-18
מדינת ישראל-תביעות נגב

נגד

1. סלימאן אבו ערער -בעצמו

2. סמיר אבו ערער -בעצמו

שניהם ע"י ב"כ עו"ד יוסי לין

בית משפט השלום בבאר-שבע

[09.09.2024]

כבוד השופטת, סגנית הנשיא ענת חולתא

גזר דין

רקע

1. ביום 6.6.23, לפני למעלה משנה, ניתנה הכרעת דין, לאחר שמיעת ראיות בעניינם של שני הנאשמים. נאשם 1 הורשע בעבירות הסגת גבול לפי סעיף 447(א) לחוק העונשין, הפרעה לשוטר בתפקיד לפי סעיף 275 לחוק, איומים לפי סעיף 192 לחוק.

נאשם 2 הורשע בעבירת איומים לפי סעיף 192 לחוק.

2. על פי כתב האישום שבעובדותיו הורשעו הנאשמים, במועדים הרלוונטיים היו המתלונן ואדם נוסף, בעלים שותף בקרקע באזור התעשייה בערערה בנגב, בהתאם לחוזה שנחתם בינם ובין מנהל מקרקעי ישראל ביום 19.09.2012. בתאריך 22.11.15 בסמוך לשעה 9:00, עת עבד במקום טרקטור ליישור השטח, הסיג הנאשם 1 גבול בכך שהגיע לשטח ברכב מסוג טיוטה לנדקרזר, ירד מהרכב וניגש לכיוון הטרקטור בעודו מסמן לנהג הטרקטור להפסיק את עבודתו, וכן פנה למתלונן והורה לו לעצור את העבודה ולצאת מהקרקע.

המתלונן השיב לנאשם כי יש בידיו היתר בנייה ולכן לא יצא מהשטח, ואז איים עליו הנאשם 1 בפגיעה שלא כדין בגופו ובחירותו של המתלונן כאשר אמר לו בשפה הערבית: "אני אומר לך אתה לא תעבוד בהם... אלא אם תעבוד ואתה בבית עלמין... תצא מכאן... אלוהים איתך אתה תיקח את הטרקטור שלך ותצא מכאן... אתה לא עובד... וואלה אתה לא תעבוד... אתה תצא מהשטח... אני נשבע בראש שלי... רק ירייה".

כמו כן, הנאשם הוסיף ואמר כי אם המתלונן לא ייצא מן השטח הוא ישבור לו את השיניים, ויקבור אותו בשטח, וכי המתלונן ייכנס לשטח רק שיהיה בבית קברות, וכי אם המתלונן לא יוציא את השופל מהשטח המחיר שלו זה כדור בראש והמתלונן יספור את השיניים שלו אחד ואחד ויעשה אותו נכה על גלגלים.

נאשם 1 נטל את מכשיר הטלפון הנייד שלו והתקשר לאחר, שזהותו אינה ידועה, ואמר "תביא את הג'מעה" על מנת להפחיד את המתלונן.

אז הודיע השוטר אלכסיי ניסביץ לנאשם 1 כי הוא מעוכב, והנאשם 1 הפריע לשוטר במילוי תפקידו בכך שהרים את קולו ואמר "נו אז מה שאתה שוטר" וסירב להתלוות אליו. השוטר הודיע לנאשם 1 כי הוא עצור, ונאשם 1 עמד בסירובו ללכת לכיוון הרכב. השוטר אחז בידו של נאשם 1 וביקש ממנו ללכת לכיוון הרכב שכן אינו רוצה להשתמש בכח והוא אדם מבוגר. אז הדף נאשם 1 את השוטר לאחור, ורק בסיוע צוות נוסף של שוטרים, הנאשם 1 נעצר והוכנס לניידת.

במעמד זה, הנאשם 2 איים בשפה הערבית על המתלונן בנוכחות השוטר שי ביטון בכך שאמר לו "אתה עוד תשלם על מה שעשית כאן היום... מה שקרה כאן היום יעלה לך ביוקר אתה תגיע רחוק למעלה למעלה".

יצוין, להשלמת התמונה, כי נאשם 2 זוכה מחמת הספק מעבירה של הסגת גבול בשל ספק עובדתי כי נבלם על ידי השוטר עוד בטרם נכנס לשטח עצמו. יודגש, כי מדובר בספק אותו שנלמד מהניתוח הראייתי ולא מכך שהתקבלה איזו מבין טענות ההגנה.

כאמור בהכרעת הדין, ברקע לביצוע העבירות אי השלמתם של הנאשמים עם בעלות המתלונן בקרקע.

3. הרשעת הנאשמים בעבירות הנ"ל נסמכה בעיקר על עדויות שוטרים ועל תיעוד מהאירוע, אשר תמך וחיזק את עדויות המתלונן ועדי התביעה הנוספים.

צוין, בין היתר, כי בכל הנוגע לעדויות השוטרים ההגנה לא חזרה בשלב הסיכומים על הכפירה שנמסרה בשלב המענה. טענות ההגנה המשפטיות נדחו, הן מנימוקים משפטיים והן מנימוקים נורמטיביים. בין היתר נקבע, כי משמעות טענות ההגנה הן מתן היתר לשימוש באלימות ובעשיית דין עצמית לפתרון סכסוכים אזרחיים וכן נקבע, כי במעשיהם הנאשמים פעלו לכפות באלימות על המתלונן מערכת משפטית אלטרנטיבית לזו של המדינה הריבונית ודין אחר מזה של חוקי המדינה.

בין היתר נקבע:

"לו סברו הנאשמים, כי נפל פגם בהתנהלות המתלונן ביחס לשימוש בקרקע, או כי יש מקום לבטל את ההסכם עם המנהל או לשנותו, היה עליהם לפעול בדרכים החוקיות שהמשפט הישראלי מעמיד לרשותם - בין בהליך מנהלי ובין בהליך אזרחי. בחירתם לפעול למימוש טענותיהם באמצעים אלימים אינה יכולה להיות מוצדקת בהליך על פי דין וזו תמצית מהותו של מושג שלטון החוק".

באשר לעבירת האיומים בעניינו של נאשם 1 קיים תיעוד מצולם וקובצי אודיו מהאירוע.

בית המשפט מדגיש שוב, כי ציר מרכזי בהרשעת הנאשמים בנוגע להתרחשות באירוע עצמו מבוסס על עדויות השוטרים ותיעוד אובייקטיבי. הדברים מודגשים לאור ההליך החריג שהתרחש בסמיכות למועד שנקבע למתן גזר הדין, במסגרתו בית המשפט דחה את בקשת הנאשמים, אשר החליפו ייצוג בשלב דיוני זה, לשוב ולשמע בבית המשפט את עדות המתלונן (וראו גם מכתב חתום בשם המתלונן שהוגש לתיק).

דומה, כי דברים אלה קשורים, במישרין או בעקיפין, גם להערה בהכרעת הדין בנוגע למעשים שנעשו במסגרת אותו סכסוך, במטרה להלך אימים על עדי התביעה וכן חששם מפני התייצבות לעדות בבית המשפט שקיבל ביטוי בבקשות שהגישו לתיק וכן במהלך עדותם (מובהר, כי אין בפני בית המשפט טענה ישירה או תשתית ראייתית למעורבות ישירה של הנאשמים עצמם בכך).

4. הנאשמים הופנו לבקשת לקבלת תסקירי שירות המבחן בעניינם.

תסקירי שירות המבחן

נאשם 1

5. ביום 27.2.24 הוגש תסקיר בעניינו של נאשם 1. הנאשם גרוש, אב ל-12 ילדים, מתמודד לתפקיד סגן מועצת ערערה בנגב. ללא עבר פלילי.

הנאשם סיפר שהשלים 12 שנות לימוד בהצטיינות, עבד בעבודות שונות, ולדבריו התגרש מאשתו לפני כעשור בהחלטה משותפת. סיפר, כי במהלך השנים פעל לפתרון סכסוכים בסביבתו. הנאשם מתאר קשיים כלכליים במשפחת מוצאו ובצדם חינוך לערכי כבוד והתמדה. תיאר יחסים קרובים במשפחת המוצא.

הנאשם תיאר כי לוקח חלק פעיל בחיי ילדיו, חלקם עוסקים במקצועות הרפואה והסיעוד. הנאשם אישר, כי אחד מבניו ריצה מאסר בעקבות מעורבות בקטטה בכפר. לדבריו, הבן הורשע לאחר שהופלל וסיפר, כי האירוע גרם לו לדאגה ולחשש לפגיעה בשמו הטוב ובמעמדו הציבורי.

לדברי הנאשם, מונה לגשר בסכסוך שבין נאשם 2 למתלונן. לדבריו, ניסה לפתור את הבעיה בשטח באמצעות שיח, ואנשים ממשפחת המתלונן תקפו אותו. לדבריו, ביטויי האלימות שהפגין נבעו מפחד ממשי לחייו. הנאשם לוקח אחריות על התנהגותו באירוע, אך עומד על כך שהתנהגותו נבעה מתוך רצונו לגשר.

ביחס להתנהגותו כלפי השוטר, הנאשם מסר כי התנכלו אליו ושהדברים קרו בלהט הרגע. הנאשם מביע חרטה על התנהגותו הנובעת, בעיקר, מחששו להשלכות ההרשעה על מעמדו הציבורי ועל כבוד משפחתו. שירות המבחן התרשם, כי הנאשם מתקשה לבחון את חלקו בעבירה ונטילת האחריות מצדו חלקית. הנאשם אינו מביע מוטיבציה להתבוננות מעמיקה בדפוסיו ולא מביע עניין בהשתתפות במסגרת טיפולית כלשהי. ההערכה היא לקיומה של מסוכנות להישנות התנהגות עוברת חוק בשים לב לאי הכרה בבעלות נפגע העבירה על הקרקע.

מכל אלה, שירות המבחן אינו בא בהמלצה בעניינו.

נאשם 2
6. בתאריך 27.2.24 הוגש תסקיר בעניינו של נאשם 2, נשוי ואב ל-8 ילדים. טרם המלחמה עבד כמנהל עובדים זרים, המגיעים לעבודה בישראל. מאז המלחמה, הוצא לחל"ת עקב האיסור על כניסת עובדים לארץ. הנאשם לא השלים לימודים לבגרות. עובד בעסק משפחתי מגיל צעיר ולאחר פטירת אביו ודוד, החל לעבוד עם קבלן אחר. מסר שהוא בעל תעודת מקצוע של ניהול עבודה ובטיחות באתרי בניה (לא הוצג מסמך). מתאר כי לאחר שאחיו הבכור נהרג בתאונת עבודה, ואביו נפטר בגיל 57 נדרש לסייע בפרנסת משפחת המוצא המונה כ-11 ילדים. כיום כל אחיו נשואים.

מסר כי כלל ילדיו מלומדים ומשכילים, וחונכו להישגיות, הצלחה וכבוד. הנאשם מסר שהוא דמות משמעותית בכפר, אך מרגיש חוסר שייכות וריחוק מאירועים פליליים המתרחשים בכפר. לנאשם עבר פלילי אשר התיישן.

באשר לעבירה הנוכחית, הנאשם אינו לוקח אחריות, ולדבריו הגיע למקום לאחר שהאירוע הסתיים. לטענתו, לא איים אלא אמר "ככה לא פותרים בעיות", ולדבריו קיים הסכם משנים קודמות בדבר הבעלות בקרקע, אשר אינו מוכר בבית המשפט.

הנאשם אינו מכיר בהתנהגותו האלימה. הרושם הוא, כי בחר למזער את חלקו בעבירה תוך הדגשת החלקים המתפקדים בחייו והערכתו העצמית החיובית. שירות המבחן מעריך, כי כל עוד נמשך הסכסוך על הבעלות בשטח, קיים ישנו סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק.

מכל אלה, שירות המבחן אינו בא בהמלצה בעניינו של נאשם 2.

7. שירות המבחן שוחח עם נפגע העבירה והדבר קיבל ביטוי בשני התסקירים. נמסר כי נפגע העבירה, כבן 54 ומנכ"ל חברה העוסקת בתשתיות ובניה. נפגע העבירה סיפר, שאינו מצליח להוציא תכניות עבודה לפועל בשל אירועי תקיפה המופנים כנגדו. סיפר על בריונים המתנכלים לו וילדיו, תיאר פחד מהנאשמים. נפגע העבירה תאר, שאין לו כל רצון בנקמה אלא רק במימוש זכויותיו בשטח. טען שהנאשם מנצל את מעמדו הציבורי בניגוד לחוק. כן מסר שמשפחת הנאשם [2] הפיצה בכפר שהם הבעלים של שליש מהמגרש, ולאור השפעתם הרבה - הכפר מצדד בהם. טיעוני הצדדים

8. ביום 20.3.24 הצדדים טענו לעונש. המאשימה הגישה את טיעוניה בכתב (ב/מ1) וחזרה עליהם בעל פה במעמד הדיון, כמו גם הגישה את הגיליון הפלילי של נאשם 2 (ת/15).
9. המאשימה עמדה על הערכים שנפגעו כתוצאה ממעשי הנאשמים, וביניהם אינטרס החברה להגן על שלוות נפשו של הפרט, חופש הפעולה והבחירה של הפרט וקניינו.
- נטען, כי הנסיבות הקשורות בעבירה מלמדת על פגיעה גבוהה בערכים המוגנים: הנאשמים פעלו מתוך העדפת רצונותיהם על פני חוקי המדינה; הנזק שנגרם לנפגע העבירה משמעותי, כפי שהעיד במשפט, כמשתקף בכתב האישום וכן עקב ניסיונם למנוע מעדי התביעה להעיד בבית המשפט. המאשימה מפנה לעדויות מהם עלה, כי נמנע מנפגע העבירה לקדם את עבודות הבניה עד עצם היום הזה (ראו ע"ת 3, ע"ה 5).
- בהקשר זה הודגשו גם הפגיעות הרגשיות.
- הודגש, כי לא מדובר באירוע נקודתי, אלא מדובר באירוע מתוכנן על רקע תהליך נמשך ומתוך מטרה ברורה לאיים על המתלונן.
- המאשימה הפנתה גם לאווירה הנמשכת, לאחר האירוע וכן במהלך המשפט עצמו.
- המאשימה הפנתה לאסמכתאות שוות לתמיכה בעמדתה בנוגע לרמת הענישה הנוהגת. יצוין, כי הפניות המאשימה לפסקי דין בעבירות אלמ"ב אין רלוונטיות לענייננו ואין ללמוד מהם על המתחם הראוי.
- לדעת המאשימה, יש לקבוע מתחם עונש הולם שנע בין 9-18 חודשי מאסר בפועל בעניינו של נאשם 1, ובעניינו של נאשם 2 מתחם הנע בין 4-12 חודשי מאסר בפועל.
- ביחס לנסיבות שאינן קשורות בעבירה, נטען כי לנאשם 2 עבר פלילי שהתיישן אך לא נמחק, הכולל ביצוע עבירות של תכנון ובנייה, הסעת שב"ח ורכוש, ואילו נאשם 1 נעדר עבר פלילי.
- עוד נטען, כי הנאשמים לא לקחו אחריות וניהלו הוכחות וגם כיום אינם מודים.
- הודגשו שיקולי הרתעת היחיד והרבים, כמו גם שמירה על האינטרס הציבורי.
- לאור זאת המדינה עותרת להטיל על הנאשמים עונשים במרכז מתחם הענישה וכן עונשים נלווים.
10. ההגנה עותרת שלא לזקוף לחובת הנאשמים את ניהול ההליך. כן מפנה לכך, שנאשם 2 זוכה מאחת העבירות. באשר להימשכות ההליך צוין כי התיק עבר בין מותבים שונים.
- הודגש, כי לנאשם 1 אין עבר פלילי ועברו של הנאשם הכולל הרשעות משנת 2009 ומשנת 2012- התיישן.
- ההגנה מבקשת שלא לקבל את התרשמות שירות המבחן מהנאשמים.
- ההגנה מפנה לכך שהמתלוננים עצמם מודים בחלקם בסכסוך ואף מעוניינים לשלם כסף. בהקשר זה נטען, כי לא ניתן להתעלם מהנורמות החברתיות הקיימות בחברה שלהם, ולהגיד "שמה שהחוק קובע זה הדבר היחיד". נטען, כי בניגוד לאמרות המתלונן, הנאשמים אינם חוזרים ומנסים לפגוע בו וכי הנאשמים זנחו את הסכסוך.
- ביחס לנאשם 1 נטען, כי מונה לסגן ראש מועצת ערערה בנגב, בהיותו איש ציבור מוכר במקום מגוריו. הודגש, כי נאשם 1 ניסה לגשר בין המתלונן לנאשם 2 ולפתור להם את הבעיה.
- על כן נטען, כי מתחם העונש ההולם בעניינו של נאשם 1 נע בין מאסר על תנאי ועד מספר חודשי מאסר.
- בד בבד, ההגנה עותרת לביטול הרשעתו של נאשם 1.
- בעניינו של נאשם 2, נטען כי מתחם העונש ההולם צריך לנוע בין מאסר על תנאי לבין מספר חודשי מאסר, וכי יש למקמו בתחתית המתחם.
- ההגנה לא הפנתה לאסמכתאות לעונש.
11. נאשם 1 מסר בדבריו האחרונים, כי לא היה לו חלק במחלוקת על השטח, ושתפקידו היה לגשר בין הדדים. עוד נמסר, כי היה הסכם בין שני הצדדים, וכי הוא הגיע לומר שאי אפשר לעבוד בשטח נוכח ההסכם.
- נאשם 2 מסר כי הוא רואה את עצמו לא מעורב בעניין הזה, נאשם 1 היה מגשר ולא היו איומים.
12. לאחר הטיעון לעונש הופנו הנאשמים, לצורך השלמת איסוף הנתונים, לקבלת חוו"ד הממונה על עבודות השירות.
- בתאריך 10.4.24 הוגשה חוו"ד ולפיה נאשם 2 כשיר לבצע עבודות שירות.
- בתאריך 2.7.24, לאחר מספר אי התייצבויות מצדו, הוגשה גם בעניינו של נאשם 1 חוו"ד ולפיה הוא כשיר לבצע עבודות שירות.

13. מתחם העונש ההולם למעשה העבירה נקבע בהתאם לעיקרון ההלימה ולפיו נדרש יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו. ביישום עיקרון ההלימה וקביעת מתחם העונש במקרה קונקרטי, בית המשפט יתחשב בשלושת אלה: הערך החברתי שנפגע ומידת הפגיעה בו; מדיניות הענישה הנוהגת; ונסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

14. ביחס לשני הנאשמים נפגעו ערכים מוגנים דומים, אך בעוצמות מעט שונות. ביחס למתלונן, מעשי הנאשמים פגעו בזכותו של המתלונן לשלום הגוף, לשלוות הנפש, לכבוד וכן לשלמות קניינם. אמנם, נאשם 2 זוכה מחמת הספק מהסגת הגבול, אך נקבע, כי נבלם על ידי שוטר מחוץ לשטח והגעתו למקום הינה על אותו הרקע ומאותה מטרה. בנוסף, פגעו הנאשמים בשלטון החוק ובנציגיו ובכך גרמו גם לפגיעה במערכת אכיפת החוק.

הנאשמים פגעו במעשיהם באמון הציבור ברשויות המדינה, ביכולתם להגיע להסדרים בני קיימא עם אוכלוסיית הבדואים בנגב בענייני קרקעות ובמשילות ובאפקטיביות של המדיניות הציבורית בשטחים אלה וכלפי אוכלוסייה זו. אין מנוס אלא לקבוע בצער, כי התנהגות מסוג זה, אינה נדירה במחוז ובסופו של דבר היא פוגעת גם ביכולת של התושבים עצמם לפתח ולקדם את עצמם ואת סביבתם ברכים נורמטיביות, משלבות ותואמות את החקיקה הנוהגת. כתוצאה מהסכסוך הנמשך, נגרם למתלונן חיסרון כיס רב ועיכוב מתמשך ביכולתו לפתח את הקרקע שרכש בהסכם חוקי עם המדינה.

כמו כן, עצם פנייתו למשטרה לקבלת עזרה באכיפת החוק, ונכונותו להתייצב בבית המשפט ולהעיד על מעשי העבירה ועל המחירים אותם שילם בגין כך, פגעו בו וביכולתו לחיות את חייו בשלווה וללא מורא.

הדברים קיבלו ביטוי גם בתסקירים שהוגשו לבית המשפט, בהבאת דברי המתלונן.

15. בכל הנוגע לעבירות שבוצעו כלפי השוטרים, אשר היו בזירה על מנת להגן על זכותו של המתלונן לממש את בעלותו החוקית בקרקע, תוך שהוא מתמודד עם אלימות נרחבת המונהגת על ידי גורמים בקהילתו, ראו דברי בית המשפט העליון ברע"פ 5579/10 קריה נ' מדינת ישראל:

"חברה המכבדת את שלטון החוק ואת זכויותיו של הזולת לא תאפשר פגיעה והעלבה כה קשה של נציגי החוק, וכל פגיעה שכזו צריכה להיתקל בקיר ברזל של אפס סובלנות, על מנת לגדוע אלימות מסוג זה במהירות האפשרית. כאמור אל מול אלימות מילולית שכזו המכרסמת ביסודות חברתנו הדמוקרטית יש לנקוט בענישה מרתיעה. הציבור נותן את מבטחו בעובדי הציבור ונציגי החוק, "וטובת הציבור מחייבת כי יובטח להם שיוכלו למלא את תפקידם ללא מורא וללא פחד ... מתוקפנים ומאיימים. לכן הכרח להטיל ענישה של ממש, גם למען ישמעו וייראו".

לענין תכלית עבירת האימים, אשר הופרה במקרה זה באופן בוטה וחמור, והקשר בין עבירה זו ובין עבירות חמורות יותר בחוק העונשין, ראו דברי בית המשפט העליון היפים לענייננו כאז, בע"פ 103/88 משה ליכטמן נ' מדינת ישראל: "מניעת ההפחדה וההקנטה לשמן היא שעומדת ביסוד האינטרס החברתי המוגן בעבירת האימים שבסעיף 192. רוצה לומר, אינטרס החברה להגן על שלוות נפשו של הפרט (person's peace of mind) מפני מעשי הפחדה והקנטה שלא כדיון. אינטרס חברתי נוסף אף הוא מוגן בעקיפין בעבירה זו, והוא נוגע לחופש הפעולה והבחירה של הפרט. כי גם אם אמרנו שאין בסעיף 192, בהבדל מסעיף 428, דרישה שמטרת האיום תהא להניע את המאויים לעשות מעשה או להמנע ממעשה, בידוע הוא שבמקרים רבים מושמעים איומים per se כמסר מוסווה להתנהגות המצופה מן המאויים. נמצא כי סעיף 192 מקדים רפואה למכה ומונע מלכתחילה פגיעה עתידית בחרות הפעולה של הזולת".

16. רמת הפגיעה בערכים המוגנים במקרה זה היא משמעותית ביחס לשני הנאשמים, הגם שרף האימים בהם הורשע נאשם 1 חמור יותר, והעובדה כי בית המשפט הניח לזכות נאשם 2, כי נבלם על ידי שוטר בטרם נכנס אל השטח עצמו. יודגש, מבחינת מידת האשמה אין הבדל בין שני הנאשמים, אשר נוכחותם וכוונותיהם באירוע, במסגרת הסכסוך הכולל והנמשך, אינן שונות מהותית.

בענינו של נאשם 1 המחזיק עדיין בעמדה ולפיה התפקיד שנטל על עצמו בסכסוך בכלל וגם באירוע הוא 'גישור', משנדחתה גרסתו העובדתית של הנאשם ביחס להתרחשות בהכרעת הדין, המשמעות המשפטית של התנהגותו מחייבת קביעה, כי התנהלותו זו מהווה פגיעה ברמה גבוהה בערכים המוגנים של שלטון החוק והאינטרס הציבורי שבמשילות והכפפת כלל אזרחי הארץ ויושביה למערכת דינים אחידה.

האופן שבו מימש נאשם 1 את מעמדו כ'מגשר' (ויוזכר, כי לא הוכחה עצם העובדה כי נאשם 1 הוזמן על ידי המתלונן ליטול תפקיד זה), הלכה למעשה, הוא עידוד שימוש באמצעים אלימים על מנת למנוע מיצוי זכות קניינית על פי חוק וסיכול, הלכה למעשה, של התקשרות חוקית בין המתלונן לרשויות המדינה. 'גישור' שנועד לכפות באלימות מערכת נורמטיבית העומדת בסתירה לדין אינו יכול לזכות למעמד של הכרה על ידי אותן רשויות ואותה מערכת אכיפת חוק שמעשי האלימות נועדו להחלישה.

הנאשם, המתהדר גם כיום במעמדו הציבורי הרשמי, למעשה ניצל לרעה את מעמדו בקהילה בפעולות החותרות תחת אבני היסוד של שלטון החוק ומשכך חובה על בית המשפט לקבוע, כי מידת אשמו גבוהה.

יוזכר, כי לאחר שנאשם 1 נכנס באופן לא חוקי לשטח, חילק הוראות באדנותיות להפסקת עבודות חוקיות שאין לו כל סמכות או מעמד ביחס אליהן. לא זו בלבד, הנאשם הורה בשיחת טלפון להביא ה"ג'מעה", התנהגות אלימה ומאיימת בפני עצמה, שאינה מתיישבת בשום צורה ואופן עם מעמד של 'מגשר', ודאי שלא עם התנהגות המצופה מנבחר ציבור.

בהיבט זה בית המשפט מדגיש, כי פוטנציאל הנזק במקרה זה, לולי נוכחותם של שוטרים במקום, גבוה הרבה יותר ואין צורך להפליג בדמיונו, אלא לבקר באולמות בתי המשפט במחוז הדרומי ולהטות אוזן.

על כך יש להוסיף, כי גם בנקודת הזמן שבה נאשם 1 יכול היה לסגת ממעשיו, כשהבין שהוא עומד בפני שוטרים, ולהיזכר במעמדו הציבורי ובחובות הנלוות אליו, בחר שלא לעשות כן ואף הסלים את איומיו וביצע עבירה נוספת, תוך התעמתות עם השוטרים.

17. בעניינו של נאשם 2, יש לתת את הדעת בבחינת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, לכך שהסכסוך הנמשך על הקרקע נוגע למשפחתו שלו והוא בעל האינטרס בסכסוך. הוא אשר בחר לנהל את המחלוקת באמצעים חלופיים ומשהדבר לא צלח, לנקוט בדרכי לחץ ואיומים במטרה לכפות את עמדתו בסכסוך על המתלונן.

באירוע עצמו, שוטר הצליח לבלום את כניסת נאשם 2 לשטח, ולכן זוכה מחמת הספק מעבירה של הסגת גבול והדבר משליך על הקביעה בדבר מידת הפגיעה בערכים המוגנים. עם זאת, מבחינת מידת האשם, נוכח האינטרס שלו באירוע ומטרת הגעתו למקום מדובר במידת אשם מרובה.

נאשם 2 הגדיל לעשות, כאשר השמיע איום חמור כלפי המתלונן בנוכחות השוטרים: "אתה עוד תשלם על מה שעשית כאן היום... מה שקרה כאן היום יעלה לך ביוקר אתה תגיע רחוק למעלה למעלה".

גם מבחינת הנזק למתלונן ופוטנציאל הנזק בהסלמת האירוע עוד יותר, לולי הנוכחות המשטרית במקום, עניינו של נאשם 2 דומה לזה של נאשם 1.

18. בחינת מדיניות הענישה הנוהגת מלמדת כי היא נעה במנעד רחב, בשים לב לנסיבות המקרה ומידת הפגיעה בערכים המוגנים. הדוגמאות שיובאו להלן, משקפות, ככלל, מקרים פחות חמורים מבחינת הנסיבות והמניעים הקשורים בהסגת הגבול.

א. ת"פ 19445-04-20 מדינת ישראל נ' סמרין: הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירות של הסגת גבול, איומים, והפרעה לשוטר במילוי תפקידו. על פי כתב האישום שבו הודה, הנאשם נכנס לחנות משקעות ותר אחר רכוש כדי לגנוב. שוטרים שהוזעקו למקום עצרו את הנאשם, ובתגובה סירב להישמע להוראותיהם ובכלל זאת לחבוש מסיכת פנים. בהמשך, קילל את אחד השוטרים, וכן צעק ואיים על שוטר במהלך חקירתו בכך שאמר "בוא החוצה נראה אותך ואני ואתה אחד על אחד", "אני אזיין אתכם", תוך שהטיח את ראשו בקיר.

נקבע מתחם עונש הולם שנע בין מאסר מותנה לבין 10 חודשי מאסר, ולבסוף גזר על הנאשם מאסר בפועל לתקופה של 3 חודשים, לצד מאסרים מותנים והתחייבות.

כאמור, המקרה שבפניי חמור בנסיבותיו, במידת הפגיעה בערכים המוגנים ובמידת האשם בכלל המדדים.

ב. ת"פ 28477-02-14 מדינת ישראל נ' גראדאת ואח': הנאשם הורשע על פי הודאתו באיומים והפרעה לשוטור בתפקיד. באישום הראשון, הנאשם סירב לפתוח לשוטרים שהגיעו לפתח ביתו עם צו מעצר וכן עמד על אדן החלון ואמר לפקח שהמתין בחוץ "בוא תיכנס, בא אני אראה לך מה זה". נקבע מתחם עונש הולם הנע בין מספר חודשי מאסר לבין 9 חודשי מאסר. באישום השני, הנאשם הורשע על יסוד הודאתו בהסגת גבול והתנהגות פרועה במקום ציבורי, בכך שנכנס לדירה וחיטט בחפצים בה. כשהגיעו המתלוננים, נמלט מהמקום. נקבע מתחם עונש הולם של 8-18 חודשי מאסר בפועל. גם מקרה זה, חמור פחות מעניינו.

ג. ת"פ 32475-10-19 מדינת ישראל נ' ירמיהו: הנאשם הורשע לאחר שמיעת ראיות, באיומים, תקיפה, גניבה והסגת גבול. הנאשם, שעבד בביתו של המתלונן, נכנס למקום ללא רשות, ניגש אל המתלונן, גידף אותו, דחף אותו ואיים עליו כי יפגע בו באמצעות עבריינים. לאחר מכן נטל הנאשם פטישון ששייך למתלונן ויצא עמו מהבית ללא רשות. העבירות בוצעו לעיני בנו הקטין של המתלונן. נקבע מתחם עונש הולם שנע ממאסר על תנאי ועד תשעה חודשי מאסר, שיכול וירוצו בעבודות שירות, וזאת לצד ענישה נלווית. הנאשם לא התייצב אצל הממונה לעבודות השירות והושת עליו חודש מאסר בפועל לצד ענישה נלווית.

בית המשפט רואה דמיון ערכי בין מקרה זה לעניינו, חרף ההבדלים ברורים בעובדות. 19. נוכח כל האמור לעיל, בעניינו של נאשם 1 יש לקבוע מתחם ענישה של 3-15 חודשי מאסר וענישה נלווית ובעניינו של נאשם 2 יש לקבוע מתחם ענישה של 1-12 חודשי מאסר וענישה נלווית.

בית המשפט מדגיש, כי נוכח הרקע לאירועים ומשמעותם הנורמטיבית, יש לקבוע כמדיניות ענישה ראויה, כי הימנעות מהטלת עונש מאסר, ולו לריצוי בעבודות שירות, תתאפשר רק במקרים בהם קיימים שיקולי שיקום המצדיקים זאת. העונש המתאים בגדרי המתחם

20. בגזירת העונש המתאים לנאשמים, בגדרי מתחם העונש ההולם, יתחשב בית המשפט בשיקולים כלליים ובשיקולים פרטניים, שאינם קשורים בנסיבות ביצוע העבירה.

בענינים של שני הנאשמים, לא ניתן לזקוף לזכותם נטילת אחריות, הבעת חרטה או הפנמה של הפסול במעשיהם. כעולה מתסקירי שירות המבחן הנאשמים מחזיקים עדיין בעמדות מכחישות, קורבניות ולמעשה לא הפנימו את קביעות הכרעת הדין.

בית המשפט מתקשה לזקוף לזכות הנאשם את תפקידו ומעמדו הציבורי באירוע זה, לאור אופיו, והקשר ההדוק שבין מעמד זה והרקע לביצוע העבירה. נהפוך הוא: העובדה כי עבירות אלה בוצעו על ידי נבחר ציבור במקרה זה מגבירה עוד יותר את הצורך בהעברת מסר ברור וחד משמעי של הרתעה.

יש לקחת בחשבון לזכות הנאשמים את התנהלותם הנורמטיבית במישורי חייהם האחרים. בפרט ביחס לנאשם 1, הנעדר כל הסתבכות קודמת עם החוק, וכן גילו.

בית המשפט מתקשה מאד לזקוף לזכות הנאשמים את מלוא חלוף הזמן הרב מאז ביצוע העבירות ועד היום. עיון מלמד, כי התנהלות דיונית של הנאשמים היא סיבה מרכזית לעיכוב זה, שהציבור בכללותו והמתלונן בפרט נפגעו גם ממנה. הדברים נכונים ביחס לנאשם 1 גם בהימשכות ההליך לאחר מתן הכרעת הדין ואי התייבבות החוזרת אצל הממונה על עבודות השירות.

נוכח האמור בתסקירי שירות המבחן, יש מקום לתת משקל נכבד במקרה זה לשיקולי הרתעת היחיד. נוכח המפורט לעיל יש למקם את שני הנאשמים בחלקו המרכזי של המתחם. טרם סיום - טענת ה-"סולחה"

21. כאמור לעיל, לאחר הכרעת הדין ובאמצעות גורם מייצג אחר, הוגשו בקשות שונות לתיק בית המשפט המעלות לדיון את נושא ה"סולחה" ומעמדו בהליך. מבלי להידרש לשאלה האם מהבחינה העובדתית אכן קיימת 'סולחה' אם לא, יש לציין כי גם לו נקבע כי אכן קיימת, מעמדה בהליך כגורם מקל בעונש קיים, אך מוגבל. הדברים נכונים במיוחד נוכח ההיבטים הציבוריים הכלליים של האירוע וכן העובדה כי מדובר בעבירות שנעברו אל מול שוטרים. בעניין זה ראו בע"פ 7126/04 גדיר נ' מדינת ישראל.

אף שבית המשפט מכיר באינטרס הציבורי שבפתרון סכסוכים בדרכי שלום באמצעים חליפיים, גישור, והסכמים אחרים, מקום בו משמעות ה'גישור' וה'סולחה' מתן לגיטימציה לכפייה באיומים ובאלימות של מערכת דינים אלטרנטיבית, החותרת תחת שלטון החוק וערכים מוגנים בסיסיים חובה על בית המשפט לנהוג בספקנות רבה בעניין זה. המקרה שבפני חריג. הוא חריג בשל האומץ שהפיגין המתלונן בבית המשפט עת חשף את בית המשפט גם למערכת הלחצים שהוא נתון בה גם בחלוף זמן מאז האירוע. וכן הוא בכך, שמראש, ברקע לאירועים הועלו טענות מטענות רבות לגבי 'סולחה' ו'גישור', כולם לא היה בהם כדי למנוע את האירוע החמור שהתרחש. בנוסבות אלה, קביעת בית המשפט העליון כי חרף האינטרס בקידום מוסד ה'סולחה', אין בו כדי להחליף את ההליך הפלילי (ע"פ 8199/10 חורי נ' מדינת ישראל):

"ברי כי הסולחה עשויה "להיות שיקול מסוים בגזר הדין בהתלוותה להודאה ולחרטה" (עניין מריסאת), אך אין היא הופכת את קערת השיקולים על פיה "אין היא מהווה תחליף להליך השיפוטי... אין הסולחה יכולה להחליף את הדין הפלילי"... מכל מקום, מעמדה במקומה מונח".

הדברים נכונים במיוחד נוכח השלב בו הועלו הטענות, העומדות כשלעצמן בפער אל מול הערכת שירות המבחן. סוף דבר

22. אשר על כן, אני מטילה על הנאשמים את העונשים הבאים:
לנאשם 1:

א. 7 חודשי מאסר, אותן יוכל הנאשם לרצות בעבודות שירות.

ב. מאסר על תנאי לתקופה של 4 חודשים. המאסר המותנה יופעל אם תוך תקופה של שלוש שנים מהיום יעבור הנאשם עבירה בה הורשע, או עבירת אלימות לרבות איומים.

ג. פיצוי למתלונן בסך ₪ 10,000.

לנאשם 2:

א. 3 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות.

ב. מאסר על תנאי לתקופה של 4 חודשים. המאסר המותנה יופעל אם תוך תקופה של שלוש שנים מהיום שחרורו יעבור הנאשם עבירת אלימות לרבות איומים.

ג. פיצוי למתלונן בסך ₪ 10,000.

המזכירות תעביר העתק גזר הדין לידיעת הממונה על עבודות השירות. זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, ו' אלול תשפ"ד, 09 ספטמבר 2024, במעמד הצדדים.